

STRESZCZENIE

STRESZCZENIE

DIGITALIZACJA DOKUMENTÓW ŻYCIA SPOŁECZNEGO W POLSKICH BIBLIOTEKACH CYFROWYCH

Dokumenty życia społecznego stanowią cenny pod względem informacyjnym, a także rzadki z uwagi na właściwości artystyczne i kolekcjonerskie zbiór materiałów, gromadzonych przez różne instytucje kulturalne i osoby prywatne. Niejednokrotnie również ukazują różne przejawy współczesnego życia regionu, są rejestrowane w bibliografiach specjalnych oraz pozostają przedmiotem zainteresowania bibliotek publicznych i naukowych. Digitalizacja tych materiałów nie tylko służy ich ochronie, ale także zapewnia użytkownikom powszechny dostęp do dokumentów.

Celem rozprawy jest po pierwsze zbadanie stanu digitalizacji dokumentów życia społecznego w polskich bibliotekach cyfrowych oraz po drugie zaproponowanie projektu opracowania, udostępnienia i promocji tych zbiorów na przykładzie kolekcji dokumentów życia społecznego Metropolii Górnośląsko-Zagłębiowskiej. W pierwszym przypadku analiza literatury przedmiotu oraz wyniki przeprowadzonych badań posłużyły do opracowania poszczególnych zagadnień w całej rozprawie (zaznaczano przy tym za każdym razem odniesienia do konkretnych bibliotek). W drugim wnioski, wynikające z analizy stanu digitalizacji dokumentów życia społecznego w bibliotekach cyfrowych, zostały wykorzystane do opracowania projektu udostępniającego i promującego te materiały w konkretnym regionie.

Istotną wartością projektu jest ponadto sposób promowania zasobów w postaci tras turystyki kulturalnej, zawierających informacje o historii, miejscach, wydarzeniach, pamiątkach związanych z rejestrowanymi na portalu materiałami. Poruszone w rozprawie zagadnienia odnoszą się do oceny bieżącej sytuacji digitalizacji dokumentów życia społecznego w polskich bibliotekach cyfrowych, równocześnie zaproponowano konkretne rozwiązania sygnalizowanych problemów i wskazano możliwe kierunki współdziałania, związanego z obecnością dokumentów życia społecznego w sieci.

W rozprawie podjęto kwestie terminologiczne, szczególnie zwrócono uwagę na rozumienie terminu dokumenty życia społecznego w piśmiennictwie naukowym i praktyce bibliotekarskiej. Następnie przedstawiono analizę obecności tych materiałów

w podstawowych procesach bibliotecznych, takich jak: gromadzenie, opracowanie, udostępnianie, konserwacja i przechowywanie w różnych typach bibliotek. Następną kwestią jest charakterystyka stanu digitalizacji dokumentów życia społecznego w polskich bibliotekach cyfrowych. Jej podstawą była analiza zasobów 24 bibliotek cyfrowych, wytypowanych zgodnie z założeniami metodologicznymi rozprawy. Wartością pracy jest nie tylko przegląd cyfrowych zasobów dokumentów życia społecznego, ale także przegląd ich tradycyjnego stanu. W pracy omówiono organizację prowadzonych prac digitalizacyjnych, opisano kolekcje cyfrowe dokumentów życia społecznego oraz wskazano zasady ich opracowania i udostępniania. Ustalono, że sposób organizacji zbiorów dokumentów życia społecznego w zbiorach tradycyjnych w znacznej mierze odpowiada budowie kolekcji cyfrowych tych dokumentów. Zwrócono przy tym uwagę na problemy, dotyczące zwłaszcza zagadnień normalizacyjnych i współpracy między instytucjami, za niewystarczającą uznano ponadto promocję tych materiałów. Odpowiedzią na te potrzeby jest projekt Cyfrowe zbiory dokumentów życia społecznego Metropolii Górnośląsko-Zagłębiowskiej. Koncepcja portalu zakłada opracowanie i udostępnienie w wirtualnej przestrzeni zdigitalizowanych zbiorów dokumentów życia społecznego instytucji GLAM. Projekt daje możliwość promowania, rozpowszechniania i ochrony zbiorów dokumentów życia społecznego Metropolii w połączeniu z promocją regionu. Udostępnienie i kumulację w jednym miejscu tej ciekawej części dziedzictwa kulturowego zostało zaprojektowane z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi humanistyki cyfrowej. Istotną wartością projektu jest ponadto sposób promowania zasobów w postaci tras turystyki kulturalnej, zawierających informacje o historii, miejscach, wydarzeniach, pamiątkach związanych z rejestrowanymi na portalu materiałami. Poruszone w rozprawie zagadnienia odnoszą się do oceny bieżącej sytuacji digitalizacji dokumentów życia społecznego w polskich bibliotekach cyfrowych, równocześnie zaproponowano konkretne rozwiązania sygnalizowanych problemów i wskazano możliwe kierunki współdziałania, związanego z obecnością dokumentów życia społecznego w sieci.

ABSTRACT

EPHEMERA DIGITALIZATION IN POLISH DIGITAL LIBRARIES

Ephemera represent a valuable collection in terms of information and a rare collection due to artistic and collector's reasons. Ephemera are collected by different cultural institutions and individuals. Additionally, these materials often express a contemporary life of a region, are registered in special bibliographies and are objects of interest of public and research libraries.

The digitalization of these materials not only ensures their protection but also provides universal access to documents. The purposes of this doctoral thesis are, firstly, to investigate the state of digitalization of ephemera in Polish digital libraries and, secondly, to propose rules to catalogue, circulate and promote ephemera collections of the Silesian conurbation.

The first purpose was achieved thanks to literature analysis and the results of performed interviews served to elaborate respective problems in the whole thesis (every time references to particular libraries were made). The second purpose was achieved thanks to information about the state of digitalization of ephemera in Polish digital libraries which were used to carry out the project of presenting and promoting digital ephemera collections in Silesia.

In the thesis the author discussed the ephemera terminology, particularly the understanding of the ephemera term in science literature and in library practice. Next, the thesis presents the analysis of the presence of these documents in basic library processes, such as acquisition, cataloguing, circulation, conservation, and storage in different types of libraries. The next part of the thesis concentrates on reporting the state of ephemera digitalization in Polish digital libraries. The basis of this report was the analysis of resources in twenty four digital libraries, which were selected according to the methodological assumptions of this thesis. The research comprised an overview of digital ephemera collections and traditional collections in libraries. The organization of digitalization works was described along with digital collections of ephemera. Then, the rules of their cataloguing and circulation were indicated.

It was determined that traditional organization of collections has strong impact on building digital ephemera collections. Here, the focus was put on the issues of standardization and cooperation between institutions. The promotion of ephemera was recognized as insufficient. The answer to these problems and needs is the project: Digital ephemera collection of Silesia.

The concept is to catalogue and circulate the digitized ephemera collection of the GLAM institution in virtual space. The project makes it possible to promote, disseminate and protect Silesia's ephemera collection. The project enables to offer this interesting part of cultural heritage in one place, which was designed with the use of digital humanities tools. The essential value of this project is the promotion of ephemera collections in the form of cultural tourist itineraries including information about history, places, events, and souvenirs related to the material registered in this portal. The issues discussed in the thesis are related to the current situation of ephemera digitalization in Polish digital libraries. At the same time the author proposes some solutions to concrete problems identified in the thesis and indicated possible directions of cooperation between different institutions related to the presence of ephemera documents on the web.